

سہ لسانی مَصَد نامہ

اُردو کے سوا چھ سو مصادِر کا عربی اور فارسی ترجمہ

برائے ڈاکٹر ڈنگ لائبریری کمپنی باغ دہلی معرفت سید محمد الیاس ^{میں} بہار آلہ آبادی

منجانب حفیظ الرحمان و آصف

۲۵ ستمبر ۱۹۸۰ء

سہ لسانی مَصَدَنامہ

اُردو کے سوا اچھ سو مصادِر کا عربی اور فارسی ترجمہ

حفیظ الرحمان و آصف

جلہ حقوق بحق مؤلف محفوظ ہیں۔

ناشر و طابع۔ حفیظ الرحمان و آصف

ایڈیشن۔ طبع اول

تعداد طباعت۔ ایک ہزار

نام مطبع۔ جید برقی پریس دہلی۔

نام کاتب۔ و آصف

نام مصحح۔ و آصف

سال طبع۔ ۱۹۷۷ء سنہ ۱۳۹۷ھ

تعداد صفحات مع ٹائٹل۔ ۶۸

قیمت۔ دو روپے پچاس پیسے 2/50

ملنے کا پتہ :-

(۱) کتب خانہ انجمن ترقی اردو اردو بازار دہلی ۶

(۲) کتب خانہ رشیدیہ اردو بازار دہلی ۶

(۳) سنٹرل بک ڈپو اردو بازار دہلی ۶

وسایحہ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

احقر حفیظ الرحمان و آصف عرض کرتا ہے کہ ۱۹۵۳ء تا ۱۹۵۵ء میں میری ایک تالیف بنام ”اردو مصدر نامہ“ شائع ہوئی جس میں اردو کے تیرہ سو مصادر جمع کیے گئے ہیں۔ الحمد للہ کہ احباب نے کتاب مذکور کو پسند کیا اور ساتھ ہی اس ضرورت کا اظہار کیا کہ ایک مصدر نامہ ایسا بھی ہو جو دوسرے ملکوں کے باشندوں کو اردو زبان سیکھنے میں مدد دے۔ اور اصرار فرمایا کہ جلد سے جلد مرتب ہونا چاہیے۔ بہر حال اپنی کم فرصتی اور ہجوم افکار کے باوجود احباب کی فرمائش کو مانا ممکن نہ ہوا، اور اردو کے تھوڑے سے کثیر الاستعمال مصادر چھانٹ کر ایک سہ لسانی مصدر نامہ مرتب کیا جو فارسیں کے پیش نظر ہے۔

سہ لسانی مصدر نامہ میں اردو کے تقریباً سو اچھے سو مصادر

ہیں۔ ہر مصدر کے سامنے اس کے مرادف عربی و فارسی کے مصدر
 لکھے گئے ہیں۔ امید ہے کہ یہ حقیر تالیف عربوں اور ایرانیوں کے لئے
 اُردو زبان سیکھنے میں مددگار ثابت ہوگی۔

اس تالیف میں مندرجہ ذیل کتابوں سے بھی استفادہ کیا گیا ہے:-

- (۱) منتخب النفاہات، مولوی محبوب علی رامپوری مطبوعہ ۱۲۹۴ھ
- (۲) القاموس الجدید، مولوی وحید الزماں کیرانوی (۳) اقرب المود
- (۴) المنجد، شترہواں ایڈیشن (۵) فقہ اللغة، ابو منصور الثعالبی۔
- (۶) کان پارسی، سید ابوذر بخاری (۷) مصدر فیوض (۸) موڈرن
- پیشین اردو انگلش ڈکشنری، فیروز الدین رانی (۹) فرہنگ جامع
- فارسی انگلیسی، سلیمان حیدم تہران (۱۰) فرہنگ بزرگ انگلیسی فارسی
- سلیمان حیدم تہران۔ اپنے ہونہار اور سعادت مند بچوں کا بھی ممنون ہوں
- کہ انھوں نے کتاب کی تالیف میں میرے ساتھ تعاون کیا۔

الحمد للہ کہ آج مورخہ ۲۹ ربیع الثانی ۱۴۰۶ھ ۳۰ اپریل ۱۹۸۶ء

یوم جمعہ کو مسودہ مکمل ہوا۔ احقر حفیظ ارمان دآصف

اُردو بازار دہلی

سه لسانی مصدرنامه

آزمانا (آزَمَ اَنَا)	بَلَوْتُ، اِمْتَحَنْتُ، تَجَرَّبْتُ	آزمودن
آنگنا (آنَ كُنَا)	تَخَمَّيْنُ، حَدَسْتُ، خَرَصْتُ	تخمین دادن حدس زدن
آنا	اِتْيَانُ، جَبِيْعُ	آمدن
اُبسا (اُبَّ سَنَا)	تَمَاهَتْ، تَسَنَّهُ	بوییدن
اُبلنا (اُبَّ لَنَا)	نَبَعُ، فَوْرُ، اَفْرُ، غَلْيَانُ	جوشیدن زمیدن
اُبالنا (اُبَّ اِلَنَا)	قَلَى، قَلَوُ	جوشانیدن
اُبل پُرنا (اُبَلَّ پُرْنَا)	خَجَلُ	فیریدن
اُبهرنا (اُبْهَرْنَا)	طَلَعُ، اِطْلَاعُ، بُرُوزُ، اِنْبَعَاثُ	دیدن، برآمدن
اُبهارنا (اُبْهَرْنَا)	بَعَثُ، اِغْرَاءُ	انگیختن، آما دیدن

تَجَرُّشٌ، حَثٌ	آماندن، اوژدولیدن	
حَضٌ،	برافزدولیدن، آشفتن	
	آغالیدن،	
أُجِنَا (أُجِنَا)	دَمِیدَن، رَنگیَدَن	مَجُومٌ
أُتَرْنَا (أُتَرْنَا)	فَرَدِ آدَمَن	تُرُؤْلٌ، هُبُؤْطٌ
أُتَرْنَا (أُتَرْنَا)	تَازِیدَن، شَکُو مِیدَن	اِخْتِیَالٌ، مَرَحٌ، أَشْرٌ
أُتَمْنَا (أُتَمْنَا)	آوِختَن، مَوَلِیدَن	تَعْلِقٌ، نَشُوبٌ
		تَوَقَّفٌ،
أُتَمْنَا (أُتَمْنَا)	بِستَه مَمُودَن، آوِختَن	تَعْلِیقٌ، اِنْشَابٌ
	دِرِیا بَیدَن، دِالِستَن	تَوَقِیفٌ،
أُتَمْنَا (أُتَمْنَا)	خَاسْتَن، خِزِیدَن	أُتَمْنَا (أُتَمْنَا)
أُتَمْنَا (أُتَمْنَا)	اِفْرَختَن، بَرَدِاشْتَن	رَفَعٌ، اِنْهَاضٌ،
	اَنگِیختَن، اَنگِزِیدَن	حَمَلٌ،
أُتَمْنَا (أُتَمْنَا)	چَمِیدَن	تَبَخَّرٌ، هَرَمَلَةٌ
أُجَانَا (أُجَانَا)	پَالَوَدَن، پَالَا مِیدَن، پَرَا خْتَن	جَلِیٌ، صَقْلٌ

اُجَارُنَا (اُجَّ اُنَا)	اِنْبَاء، تَخْرِيب، جَلَاء	تبا، نیدن
اُجْرُنَا (اُجَّ اُنَا)	نُبُوء، خَرَب، بَوَارُ جَلَاء، خَوَايَا	تبا، میدن
اُجُنَا (اُجَّ اُنَا)	نُبُوَّة، سَهْدُ	برخستن، نشانه خطا کردن
اُجْكُنَا (اُجَّ اُنَا)	اِشْتِرَافٌ، تَشْرِفٌ اِسْتِشْرَافٌ، تَعَلَّى	سینه راست کرده نگریستن بلند شدن -
اُجْكَانَا، اُجْكَ لِنَا	خَطْفٌ، اِخْتِلَاسٌ	ربودن، کپیدن
اُجْجَالُنَا (اُجْجَ اُنَا)	فَوْرٌ، دَفْقٌ	جها نیدن
اُجْجَلُنَا (اُجْجَ اُنَا)	فَوْرَانٌ، تَدَفَّقٌ	جستن، جهیدن
اُدْهِيْرُنَا (اُدْهِيْ اُنَا)	سَلَخٌ	برکندن
اُنَا (اُنَّ اُنَا)	طَيْرَانٌ	پریدن
اُرُنَا	اِصْرَارٌ، جِرَانٌ	گپه گرفتن، اصرار کردن سخت گرفتن
اُرْهَانَا (اُرْهَ اُنَا)	اِلْبَاسٌ، تَغْطِيَةٌ	فروپوشا نیدن
اَكْرُنَا (اَكَّ اُنَا)	عِثَى، خَجَلٌ	تنودن، شکو، میدن

اَكْتَانَا (اَكْتَانَا)	ضَجَرٌ، سَامَةٌ	دل گرفته شدن
	مَلَالَةٌ، اسْتِحْشَاءٌ	دل تنگ شدن
اَكْسَانَا (اَكْسَانَا)	اِثَارَةٌ، اَرْشٌ، اَزْءٌ	بر انگیزتن، برگردن، اوژد لیدن، آشفتن آغالیدن
اَكْهَرْنَا (اَكْهَرْنَا)	اَوْدٌ	گران شدن، ناگوار شدن
اَكْهَرْنَا (اَكْهَرْنَا)	انْقِلَاعٌ، انْتِزَاعٌ	برگرفتن، در آمدن
اَكْهَرْنَا (اَكْهَرْنَا)	اجْتِنَاثٌ، قُلْعٌ	برگرفتن، بر انداختن
اَكْهَرْنَا (اَكْهَرْنَا)	اَسْتِصَالٌ	بر آوردن
اَكْنَا (اَكْنَا)	نَبَتْ، بَقْلٌ	دویدن، رستن، رویدن، گوالیدن
اَكْنَا (اَكْنَا)	قَذْفٌ، قِيءٌ	بر انداختن
اَلْنَا (اَلْنَا)	قَلْبٌ، تَقْلِيْبٌ	برگردانیدن
متعدی	عَكْسٌ، تَكْسٌ	نگون کردن
اَلْنَا لازم	تَقْلَبٌ، اِنْقِلَابٌ	برگشتن، نگون گشتن

	انعکاس، انتکاس	
اُجھنا (اُل جھنا)	تَعَقَّدُ، تَشَبُّكٌ، تَعَلُّقٌ	تَرَجِّدِن، آویختن
اُمَنَّا (اُمَنُ نانا)	طغیان، تَدَفَّقُ	برخاستن، گرد آمدن
اُنْثِلْنَا (اُنْ ثِلْنَا)	نَلَبْتُ، سَلَبْتُ اِفْرَاقٌ، تَصَوُّبٌ	فرورختن
اَنِثْنَا (اَن ثِنا)	تَجَمُّعٌ، عِیَّتٌ، تَصَلَّبٌ	تفیدن، افسردن
اُوْثْنَا (اُوْثْنَا) واو مجهول	التحاف، تَغَطَّى	فرو پوشیدن
اَوْنَهَا (اَوْن دھانا)	كَبْتُ، نَكَسْتُ	نگوں کردن
اَوْنَكْنَا (اَوْن گھنا) واو معروف	نُعَاسٌ، سِنَةٌ	غنودن، غنودن
اَوْنْنَا (اَوْن ثنا)	سُخِنٌ، غَلِيَانٌ	جوشیدن
اَوْثَانَا (اَوْن ثانا)	تَسْخِیْنٌ، اَعْلَاءُ	جوشانیدن
بَانْنَا (بَا ن ثنا)	تَوَزِیْعٌ، تَقْسِیْمٌ	بخش کردن
بَانْدَهْنَا (بَا ن دھنا)	حَرَمٌ، شَدٌّ، رِبْطٌ	بستن، بندیدن
بَنَانَا (بَا ن انا)	كَلَالَةٌ، هِدَايَةُ اِخْبَارٌ	زا بیدن، آگاہیدن

بشنا	معدی	قَتْلُ، لُؤی	تاقتن، تا بیدن
بمورنا (ب ب ث و ز نا)	اشیتحصال		الفاختن، الفعدن اندوختن، اندوزیدن توختن، توزیدن
بجانا (ب ج ا نا)	زَمَرٌ، دَقٌّ، نَقَرٌ تَرَعٌ		نواختن، نوازیدن کوفتن
بجنا (ب ج نا)	عَزَفٌ		دراییدن
بجھانا (ب جھ ا نا)	إِطْفَاءٌ، قَسْمِيدٌ		خاموش کردن، سرد کردن خرد کردن، فرو نشانیدن چراغ کشتن
بجھنا (ب جھ نا)	طَفُوعٌ، هُمُوحٌ، خُمُودٌ		افسردن، فرو شدن
بچانا (ب ج ا نا)	إِبْقَاءٌ، وَقَايَةٌ صِيَانَةٌ، تَوْفِيرٌ		نگاه داشتن، ردینا پاس داشتن، بازداشتن
بچنا (ب ج نا)	بَقَاءٌ، اجْتِنَابٌ إِتْقَاءٌ		پرمیزیدن، ماندن رستن، رمیدن

بچانا (بِ چَ انا)	فَرَشُ	گستردن
بچرنا (بِ چَ رَ انا)	انفراق، انتشار	پس ماندن، پرگنده شدن جدا شدن، و اماندن
بخشنا (بِ خ ش انا)	غفران، مَغْفِرَةٌ هِبَةٌ	آمرزیدن، بخشودن، بخشیدن، دادن، توضیح، توزیدن
بدکنا (بِ دَ کَ انا)	مَعْصِيَةٌ، عُقُوقُ عُتُوٌّ، جُمُوحُ	سرکشیدن، رم کردن گردن کشیدن.
بدلنا (بِ دَ لَ انا)	تَبَدُّلٌ، تَغْيِيرٌ، تَطَوُّرٌ تَحَوُّلٌ، تَقَلُّبٌ	برگشتن، برگردیدن
بدلنا متعدی	بَدَلٌ، تَبْدِيلٌ، تَغْيِيرٌ تَحْوِيلٌ، اسْتِبْدَالٌ	برگرداندن، برگشتن عوض کردن
برآنا (بِ رَ انا)	تَحَقُّقٌ، غَلَبَةٌ، تَجَاوُزٌ	برآمدن، چیره شدن
برتنا (بِ رَ ثَ انا)	استعمال	بکار آردن
برسنا (بِ رَ سَ انا)	هَطْلَانٌ	باریدن

برسانا (بَ سَ انا)	امطار، غيث، دَرْدُ	بارانیدن
برمانا (بَ رَمَ انا)	ثَقَبٌ، ثَغَرٌ	سُنبیدن
بُرْزِ انا (بُ بُ رُ انا)	تَغْمُغٌ، جَمَجَمَةٌ	رَکیدن، رَکیدن، لَندیدن
بُرْضا (بَ رُ هُ نا)	نُمُو، کَثَرَةٌ، زیاده	افزودن، بالیدن، گوالیدن
بَسَا (بَ سَ نا)	عَمَرٌ، عِمَارَةٌ، تَوَطَّنٌ	بودن، ماندن
بَسَا (بَ سَ انا)	اِعْمَارٌ، اِسْتِعْمَارٌ، تَوَطِينٌ	آباد کردن
بُسَا (بُ سَ نا)	تَمَاهُتٌ، تَسَنُّةٌ	بوییدن
بَلْکَنا (بَ کَ نا)	لَعُو، مَلْغَاةٌ، هَذْيَانٌ	ترازیدن
بَلْکَنا (بَ کَ نا)	بَيْعٌ	آرزیدن
بَکْهَنا (بَ کَ هَ نا)	اِنْتِشَارٌ، اِنْبِثَاتٌ، تَفَرُّقٌ	ژولیدن، پراگندن، پَریشیدن
بَکْهَنا (بَ کَ هَ نا)	بَعَثَرَةٌ، نَثَرٌ	شکولیدن، قاریدن، افشاندن، پراگندن
بَکْهَنا (بَ کَ هَ نا)	فَسَادٌ، مَخْطٌ	برهم شدن، آشفتن، رنجیدن
بَکْهَنا (بَ کَ هَ نا)	اِفْسَادٌ	برهم کردن، آشوبیدن

بگهارنا (ب گ ه ا ر نا)	قَلَى	داغ دادن
بَلانا (ب ل ا نا)	دَعْوَةٌ، طَلَبٌ، اسْتِحْضَارٌ	خواندن، طلبیدن
بَلَكنا (پ ل ک نا)	تَمَلُّكٌ، تَوَكُّ، شَوْقٌ، عَزَزٌ	بیتاب شدن
بَلکانا (پ ل ک ا نا)	إِعْوَارٌ، مَمْلَئَةٌ، اِعْلَازٌ	بیتاب کردن
بَلبلانا (پ ل پ ل ا نا)	اضْطِرَارٌ، تَضَتُّوٌ	بر خود پیچیدن
بلونا (پ ل و نا)	فَحْضٌ	در جنبانیدن
بنانا (ب ن ا نا)	صُنْعٌ، بِنَاءٌ	ساختن
بَننا (ب ن نا)	نَسَجٌ، جِيَالٌ	بافتن، تنیدن
بَندهنا (ب ن د ه نا)	اِرْتِبَاطٌ، تَعْلُقٌ	بسته شدن
بُولنا (ب و ل نا)	نُطْقٌ، فَوْهٌ	دم زدن، حرف زدن
بُولنا (ب و نا) ببول	بَذَرٌ، زَرْعٌ	در آیدن، سگالیدن
بوجنا (ب و ج نا)	فَقَهٌ، إِدْرَاكٌ	کاشتن، کاریدن، کشتن برزیدن
بوجنا (ب و ج نا) داو معروف		در یافتن، بجا آوردن

بُوكَلَانَا (بَ وَكَلْنَا)	ذُهُولٌ، خَلَعٌ، عُمُوهُ	آشفتن، پرشیدن
بِهَانَا (بَ هَانَا)	انْهَارٌ، اِرَاقَةٌ لَا جُرَاءُ، اِسَالَةٌ	ریختن، ریزیدن
بِهِنَا (بَ هِنَا)	جَرَيَانٌ، سَيْلَانٌ	ریختن، ریزیدن
بِهْكَانَا (بَ هْكَانَا)	اِغْوَاءٌ، خَدْعٌ	فریبیدن
بِهْكَنَا (بَ هْكَنَا)	غَيٌّ، ذُهُولٌ	لغزش خوردن
بِهْلَانَا (بَ هْلَانَا)	مُسْلُوٌ، مَلَتْ	دلاری دادن
بِهْلَنَا (بَ هْلَنَا)	تَسَلَّى	تسکین یافتن
بِیَاهِنَا (بِ یَاهِنَا)	تَزْوِیجٌ	گتخا کردن
بِیْضِنَا (بِ یْضِنَا)	مَجْلُوسٌ، قُعُودٌ	نشستن
بِیْچِنَا (بِ یْچِنَا)	بَيْعٌ	فروختن
بِیْلِنَا (بِ یْلِنَا)	ظَلَمٌ	غلتک زدن
بِیْنِدَهْنَا (بِ یْنِیْنِ دَهْنَا)	ثَقَبٌ	سفتن، سنبیدن
بِهَاگْنَا (بِ هَاگْنَا)	فِرَارٌ، اِبَاقٌ، هَرْبٌ اَبَقٌ	رمیدن، گریختن، در رفتن، درمایدن

بَهَنَانَا (بَهَنَانَا)	طَرْدُ	گریزانیدن، کالیدن
بَهَانَا (بَهَانَا)	رَوْقُ، اِجَابُ، مَنُوعُ	خوش آمدن، گواریدن
بَهَانِینَا (بَهَانِ پَنَا)	تَوَسُّمُ، تَفَرُّسُ، تَفْطِنُ	دریافتن، بجا آوردن
بَهَبْکِنَا (بَهَبْکِنَا)	اضْطِرَامُ، تَضَرُّعُ اِحْتِدَامُ، بَحْرُ	برافروختن، جوشیدن
بَهْکِنَا (بَهْکِنَا)	خَبَرُ، ضَلَالُ، نَبْهٌ	سرگردان بودن، بیراه شدن
بَهْکَانَا (بَهْکِنَا)	اِضْلَالُ	سرگردان کردن
بَهْرَبَانَا (بَهْرَبَانَا)	عَصُ، اِمْتِلَاءُ	آمودن
بَهْرَنَا	شُكْنُ، مَلَأُ، فَعْمُ	آگندن، آمودن، چپاندن
بَهْرَنَا (بَهْرَنَا)	مُزَاحِمَةُ، اِرْدَحَامُ تَصَادُمُ، تَعَرُّضُ	بهم آویختن بهم خوردن
بَهْرُکِنَا (بَهْرُکِنَا)	اِلْتِهَابُ، لَهَبُ اِجِیْبُ، اِشْتِعَالُ عُتُوُّ، عُقُوقُ جُمُوحُ	شعله زدن، زبانه کشیدن سرکشیدن، گردن کشیدن شکبیدن

بهرگانا (بهرگ نا)	إِلْهَابٌ، أَرْشٌ، أَرْشٌ	برافروختن، اوژد لیدن
بهرگانا (بهرگ نا)	تَاجِيجٌ، إِغْرَاءٌ، إِثَارَةٌ	برانگیختن، شوراندن
بهرگانا، بهرگوشنا <small>واو مجهول</small>	فَحْشٌ، قَشْمٌ	او باریدن، او باشتن
بهرگانا (بهرگ نا)	جَشْمٌ، مُقَاسَاةٌ	برداشتن، سزایافتن
بهرگانا (بهرگ نا)	تَأْدِي، تَوْفِيَةٌ	پرداختن
بهرگانا (بهرگ نا) <small>واو مجهول</small>	بَلٌّ، مَرْتٌ، نَقَعٌ	آلودن، خیسیدن، فرغیدن
بهرگانا (بهرگ نا) <small>واو معروف</small>	نَسِيَانٌ، سَهْوٌ	فراموشیدن
بهرگانا (بهرگ نا) <small>واو معروف</small>	تَحْمِيصٌ، صَلِيٌّ، شَيْءٌ	برشتن
بهرنگانا (بهرگ نا)	إِنْفَادٌ، إِيْلَاجٌ	آزیدن، فرو کردن
بهرنگانا (بهرگ نا) <small>واو مجهول</small>	نُبَاحٌ	لاییدن
بهرنگانا (بهرگ نا)	إِبْتِلَالٌ	خیسیدن، زرفیدن
بهرنگانا (بهرگ نا)	إِرْسَالٌ، بَعَثٌ	فرستادن
بهرنگانا (بهرگ نا)	صَّغْطٌ، كَبَشٌ، إِضَاقَةٌ	سنگینیدن، فشار دادن
پاشنا (پاش نا)	كَبَشٌ، طَمٌ	انپاشتن، اناردن

پانا (پ ا نا)	إِصَابَةٌ، وَجْدٌ، فِطَانَةٌ	یافتن، دریافتن الفاختن، الفخیدن
پالنا (پ ا ل نا)	رَبٌّ، تَرْبِيَةٌ	پروردن
پکنا (پ ک ک نا) پخننا (پ ک خ نا)	رَمَى، صَرَعَ	بر زمین زدن
پکنا (پ چ ک نا) لازم	خَفَضَ، خَفَسَ	پست شدن
پچکانا (پ چ ک نا) متعدی	تَخَفِضَ، تَخَفِشَ	پست کردن
پچنا (پ چ نا)	هَضَمَ، مَوَّعَ، مَرَّعَ مُجَوِّعَ	گواریدن
پچنانا (پ چ ن ا نا)	تَلَهَّفَ، نَدَّمَ، تَحَشَّرَ نَدَامَةٌ	پشیمان شدن
پچهارنا (پ چ ه ا نا)	تَلَّى، سَلَّى، صَرَعَ	به پشت انداختن
پرکنا (پ ر ک نا)	تَجَرَبَةٌ، اخْتِبَارٌ، نَقْدٌ	آزمودن، سره کردن
پردنا (پ ر د نا) واصل	نَظَّمَ، مَلَكَ	سفتن
پرهنا (پ ر ه نا)	قَرَأَ	خواندن

آموزیدن	تعلیم، تدريس	پَرهانا (پَ رَهانا)
افتادن، در رسیدن	تَصَبُّ، وَقُوعٌ سُقُوطٌ، اِصَابَةٌ	پَرِنا (پَ رِنا)
شوی کردن، ترابیدن	اِبْتِلَالٌ، مُلَانَةٌ، رَشْحٌ	پَسِجنا (پَ سِجِنا)
دراز کشیدن، جا گرفتن	اِضْطِجَاعٌ، لَبٌّ، اِلْبَابُ	پَسِرنا (پَ سِرِنا)
دراز کردن	مَدٌّ، بَسْطٌ	پَسارنا (پَ سِرِنا)
پختن، رسیدن	اِنطِبَاحٌ، نَضِجٌ، يَنْعُجٌ	پَکنا (پَ کِنا)
پختن	ظَبْمٌ، طَهُوٌّ، اِنضَاجٌ	پَکانا (پَ کِنا)
بانگ زدن، ندادن، آواز زدن	صَرَخٌ، يَدَاءٌ، هَتَفٌ	پَکارنا (پَ کِنا)
گرفتن	قَبْضٌ، اِعْتِصَامٌ اَخْذٌ، بَطْشٌ	پَکَرنا (پَ کِنا)
گذاشتن، گذاشتن	ذَوْبٌ، اِنصِهَارٌ	پَکَلنا (پَ کَلِنا)
گذاشتن، گذاشتن	اِذَا بَةٌ، صَهْرٌ	پَکَلانا (پَ کَلِنا)
برگشتن، برگردیدن	تَغْيِيرٌ، تَغْيِيرٌ	پَکَلنا (پَ کَلِنا)
پازگشتن، برگرداندن	قُفُولٌ، رُجُوعٌ	لازم و مستدی

پلنا، پل پڑنا	اِقْتِمَامٌ	پرداختن
پینا (پَنْ پَنّا)	اِنْتَعَاشٌ	بہبودی یافتن
پوجنا (پُوجَنا) واو معروف	عِبَادَةٌ	پرستیدن
پوچھنا (پُوجھَنا) واو معروف	سُؤَالٌ	پُرسیدن
پونچھنا (پُونھَنا) واو مجہول	مَسْحٌ، تَنْظِيفٌ، تَنْشِيفٌ	پاک کردن، آب چیدن
پہچانا (پَہِچَنا)	مَعْرِفَةٌ، اِذْرَاکٌ تَوْسُّمٌ، تَعْيِینٌ	شناختن
پہنا (پَہِنا)	لَبَسٌ، اِکْتِسَاءٌ	پوشیدن
پہنچنا (پَہِچَنا)	مُبْلُوغٌ، وُصُولٌ	رسیدن، فرارسیدن
پہنا (پَہِنا)	اِلْبَاسٌ، کَسُوٌ	پوشانیدن
پہنچانا (پَہِچَنا)	اِبْلَاحٌ، تَبْلِیغٌ، اِیْصَالٌ	رسانیدن
پینا (پِیَنا)	ظَنٌّ، سَخَوٌ، دَمَکٌ	ساییدن، سُودن
پیلنا (پِیَنا)	وَضَحٌ، تَفْخِیمٌ	فشاردن
پیٹنا (پِیَٹَنا)	ضَرْبٌ	زدن
پیرنا (پِیَرنَا)	سَبَّحٌ عَوْمٌ	شناویدن

پینا (پ ی نا)	شَرِبْتُ	آشامیدن، خوردن، آهنجیدن، نوشیدن، گساردن
پلانا (پ ل نا)	سَقَى، اِشْرَابُ	نوشانیدن
پهارا نا (پ ه ا را نا)	خَرَقُ، قَدَّ، شَقَّ بَقَرُ	شکافتن، دریدن فتاریدن، کافتن
پهارا کانا، بهشهور نا	نَفَسُ	دریدن
پهانکنا (پ ه ا ن ک نا)	سَفَّ، قَمَحُ	بکف خوردن
پهانشا (پ ه ا ن ش نا)	قَنَصُ، صَيْدُ	گرفتار کردن
پهاندنا (پ ه ا ن د نا)	ظَفَرُ	انجوختن
پهینا (پ ه ی نا)	جَدَارَةُ، خَلَقُ	سزیدن، برازیدن، شستن
پشنا (پ ش ن نا)	اِشْتِاقُ، اِجْزَاقُ	پاریدن، کفیدن، دریدن
پشکنا (پ ش ک نا)	بَذَّةٌ، اِطْلَاعُ، بَغْتَةٌ وَجَاءُ	ناگاه آمدن
پشکنا (مستدی)	نَسَفْتُ	افشاندن

پھدکنا (پھدکنا)	نَفَرٌ، نَفَرٌ	چنبیدن
پھرنا (پھرنا)	تَنَجَّى، تَرَدَّدٌ، رُجُوعٌ أَوْبٌ، انْخِرَافٌ	گردیدن، گشتن بازگشتن
پھر جانا (پھر جانا)	إِعْرَاضٌ، إِرْتِدَادٌ	برگشتن
پھرانا (پھرانا)	إِجَالَةٌ، تَحْوِيلٌ، إِدَارَةٌ تَدْوِيرٌ، تَطْوِيفٌ	گردانیدن
پھیرنا (پھیرنا)	رَدٌّ، مَنَعٌ، تَحْوِيلٌ تَنْجِيَةٌ، حَرْفٌ، تَحْرِيفٌ	گردانیدن
پھرکنا (پھرکنا)	سَهْفٌ، تَوَقُّ إِضْطِرَابٌ	طپیدن
پھر پھرانا	نَفْسٌ، إِنْخِفَاقٌ	پرافٹانیدن
پھلنا (پھسلنا)	زَلَقٌ، زَلَلٌ	لغزیدن، لیزیدن، سُریدن دوسیدن
پھسلانا (پھسلانا)	مَلَتْ، مُرَاوَدَةٌ، تَحَوُّلٌ تَوَخُّيَةٌ، تَرْغِيبٌ	شیفتن

پھلانگنا (پھل ان مٹنا)	عُبُورٌ	انجو ختن
پھلانا (پھل انا)	نَفَحٌ	دمیدن
پھولنا (پھولنا) <small>داد معروف</small>	انْتِفَاحٌ، طُلُوعٌ	آماسیدن، گل دادن
پھنسا (پھن سنا)	نُشُوبٌ، تَشْبِكٌ تَوَرُّطٌ، اِرْتِبَاكٌ	گره خوردن
پھنسانا (پھن سانا)	اِنْشَابٌ، تَوَرِيطٌ رَبَاكٌ	گره زدن
پھوٹنا (پھوٹنا) <small>داد معروف</small>	اِنْهَاشَامٌ، اِنْشَاخٌ لُجُومٌ	شکستن، خستن دمیدن
پھوڑنا (پھوڑنا) <small>داد معروف</small>	هَشَمٌ، شَدَخٌ	خستن
پھونگنا (پھونگنا) <small>داد معروف</small>	نَفَثٌ، نَفْحٌ، اِحْرَاقٌ	دمیدن، سوختن
پھینٹنا (پھینٹنا)	خَفَقٌ، لَتٌ، خَلَطٌ وَخَفٌ	در آشوردن
پھیلنا (پھیلنا)	تَنْشُرٌ، اِنْبِصَاطٌ اِتَّسَاعٌ، وَسْعٌ	امتداد داشتن پہن شدن

پھیلانا (پھ ل انا)	توسیع، بسط، نشر، وسع	گستر دن، فنجیدن
پھینکنا (پھ ن کنا)	قذف، بند، رمی	افگندن، اوژندیدن
تا پنا (ت ا پ نا)	استدفاء، اصطلاح، تسفع	تاب گرفتن
تاژنا (ت ا ژ نا)	تفرس، تفضن، توشم، تعین	دریافتن، بجا آوردن
تپنا (ت پ نا)	حقی جمو، آبت	تفتن، تافتن، تفتیدن، تفسیدن
تپانا (ت پ ا نا)	إحماء، تحیة	تفتن، تافتن
تتلانا (ت ث ل انا)	لغ	شل حرف زدن
تراشنا (ت راش نا)	قص، حث، بری	تراشیدن
ترانا (ت ر ا نا)	إسباح، تعویذ	برآوردن، شناور کردن
ترنا (ت ر نا)	طفو	برآمدن، شناور بودن
ترسنا (ت رس نا)	حسر، تحسر، غوز	حسرت کشیدن

تُرپنا (تَ تَرِبَ نَا)	تَمَلَّ، اضْطَرَّابٌ سَهَفٌ	تپیدن
تُرپانا (تَ تَرِبَ اَنَا)	تَمَلَّلَ، اِسْهَافٌ	تپاندن
تکنا (تَ کَ نَا)	تَطَوَّعٌ، تَامَلٌ، رَمَقٌ نَظَرَانٌ	چشم سیاه کردن چشم دوختن
تاکننا (تَ اکَ نَا)	شُخُوصٌ، تَامَلٌ تَعَيَّنٌ، رَصَدٌ	نگر بستن، الفاضن
تَمَللانا (تَ لَمَلَّ اَنَا)	كَرَبٌ، أَلَمٌ	تپیدن، آزردهن
تَممانا (تَ مَمَّ اَنَا)	إِخْمِرَارٌ	قرمز شدن
تننا (تَ نَ نَا)	إِسْدَاءٌ، عَيْتٌ	تنیدن، شکو بیدن
تاتنا (تَ انَ نَا)	تَمَادُدٌ	تنیدن، فنجیدن
تولنا (تَ وُلَّ نَا)	زِنَةٌ، وَزَرٌ	سنجیدن
توژنا (تَ وُژَ نَا)	كَسْرٌ، حَظْمٌ	گستن، شکستن شکردن
تیرنا (تَ تَ نَا)	سَبَّحٌ، عَوَمٌ	شناییدن، شنایدن

تھامنا (تھام نا)	إِمْسَاكٌ ، كَبَشٌ	گرفتن
تھپکنا (تھپک نا)	مَلَتْ ، تَرَبَّيْتُ	آہستہ دست زدن
تھرا نا (تھڑرا نا)	اقشعرار، ارتعاد	تنبیدن
تھر تھرا نا (تھڑ تھڑا نا)	ارتعاش، ارتجاف مَوْرٌ ، رَعَشٌ	درفشیدن، لرزیدن
تھکانا (تھک نا)	إِعْيَاءٌ ، إِتْعَابٌ ، تَلْغِيبٌ	ماندہ کرنا، خستن
تھکنا (تھک نا)	إِعْيَاءٌ ، تَعَبٌ ، لُغُوبٌ	فروماندن، دامان تاسیدن، درماندن
تھنا (تھم نا)	سُكُونٌ ، رُكُودٌ ، اسْتِمَاكٌ	ایستادن
تھو کنا (تھوون نا)	بَصُوقٌ ، تَقْلٌ	لق افکندن
مالنا (ٹال نا)	تَسْوِيفٌ ، مَظَلٌ تَخْيِئَةٌ ، طَرْدٌ ، تَاخِيرٌ	دور کردن مولیدن
ٹانکنا (ٹانک نا)	خَيْطٌ ، لَفُوقٌ	دوختن
ٹپکنا (ٹپک نا)	مَصْلٌ ، تَقَاطُرٌ قَطْرَانٌ ، رَشْحٌ	چکیدن، ژومیدن، ژوشیدن

چکانیدن	مُصُول، تَقَطِيرٌ	ٹپکانا (ٹ پ ک انا)
پروا سیدن	غَمَزٌ، تَعْيِثٌ	ٹولنا (ٹ ٹ و ل نا) بھول
ناگہاں رفتن	تَفَلَّتٌ	ٹڈیاننا (ٹ ڈ ی انا)
کوفتن، زدن، ہم خوردن	صَدَمٌ	ٹکرانا (ٹ ک ر انا)
آرمیدن، توقف کردن	مَلَكْتُ، لَبَثْتُ	ٹلکنا (ٹ ل ک نا)
نشانیدن	اِفْتَرَارٌ	ٹکانا (ٹ ک انا)
گذاردن، نهادن	وِكَاءٌ، وَضَعٌ	ٹیکنا (ٹ ی ک نا)
پس افتادن دور شدن	تَنَحَّى، زَوَالٌ، تَأَخَّرٌ تَزَيُّلٌ	ٹلنا (ٹ ل نا)
کشاندن، کشانیدن پس انداختن	تَاَجِيلٌ، تَاَخِيرٌ، مَطْلٌ، اِزَالَةٌ، تَنْجِيَةٌ	ٹلانا (ٹ ل انا)
واپس و همیدن	جَسَسٌ	ٹوہ لگانا - واد بھول
شکستن، خستن،	اِحْطَامٌ، اِنْكَسَارٌ	ٹوٹنا (ٹ و ٹ نا) مروٹ
آگاہانیدن	تَنْبِيْهٌ، اِعْتِرَاضٌ وَقُوفٌ	ٹوکنا (ٹ و ک نا) داڑ بھول

تھلنا (تھلنا)	تمشی، تجول	خرامیدن، گرازدیدن
تھاتا (تھاتا نا)	عزم، تصمیم، جزم	تصمیم گرفتن، آہنگیدن
تھلکنا (تھلکنا)	توقف، رست	ناگاہ ایستادن، درنگیدن
تھلنا (تھلنا)	تفیع، تجد، قرض	افسردن
تھکرا نا (تھکرا نا)	دع، زدن، تمریع احتقار	لکزدن، آہنجیدن
تھلکنا (تھلکنا)	تغش، غبن، قن اعتیان	گول زدن، مغبون کردن
تھوٹنا (تھوٹنا) مردن	تذکیم	درآوردن، آغندن تپانیدن، چپانیدن
تھونکنا (تھونکنا) بھول	دق، طرق	خوستن، برخیدن
تھیرنا (تھیرنا)	مکت، سکون	ایستادن، پاییدن
تھیرنا (تھیرنا)	اقامہ	برخیدن، ماندن
تھیرانا (تھیرانا)	ایقاف، استیفاف	ماندن
تھیرانا (تھیرانا)	اقامہ	

جاگنا (جَ اگ نا)	يَقْظُ، هَبْ،	بیدار بودن
جانا (جَ انا)	ذَهَابْ	رفتن، شدن
جاتنا (جَ ان نا)	عِلْمُ، اِطْلَاعُ	دانستن
جانچنا (جَ ان چ نا)	تَحْيِصُ، تَحْنِینُ، اِبتِلَاءُ	آزمودن، اندازه کردن
جنانا (جَ ت انا)	تَذْکِیرُ، تَنْبِیْهُ، اِقْبَاسُ	آگاهانیدن، آگاهیدن
جُشنا (جُ ٹ نا)	اِقْتِمَامُ، کَذْحُ	چغیدن، پرداختن، چغیدن
جُرنا (جُ ژ نا)	اِنْضَامُ، التَّفَافُ، اِتِّصَالُ	پیوستن، پیوندیدن
جورنا (جُ وُر نا) بهرل	ضَمُّ، لَفْتُ، رَقْعُ وَصْلُ	پیوستن، پیوندیدن
جُرنا (جُ ژ نا)	تَرْصِيعُ	نشان دادن
جکُرنا (جَ کُر نا)	عَقْدُ	سخت بستن، شکنجیدن
جگمانا (جَ گم نا)	اِشْرَاقُ، لَمْعُ، بُرُوقُ	تابیدن، درخشیدن
جگانا (جَ گم نا)	اِيقَاطُ، اِهْبَابُ	بیدار کردن
جَلنا (جَ ل نا)	اِحْتِرَاقُ، وَقُوقُ	سوختن

جلانا (جِ لَ انا)	احراق، ایقاد	سوزختن، سوزانیدن
جمنا (جَ مَ نا)	جمود، ثبات، رُسوخ انجماد، تمکن	بسته شدن، شجودن ماسیدن، پاییدن
جمانا (جَ مَ انا)	تحمید، اثبات ارساخ، احکام	بستن، افسردن
جیتنا (جِ یِ ث نا)	بجّاح، ظفر، فوز غلبه، ظهور	بر سر آمدن، برخوردن
جینا (جِ یِ نا)	حیاء	زیستن
جلانا (جِ لَ انا)	احیاء	زنده کردن
جھاڑنا (جَ هَ اڑ نا)	نفض، کنس، نثر قَم، سَحْل	افشاندن، تکاندن، رُفتن، رُوبیدن، رختن
جھانکنا (جَ هَ اَن کنا)	اطلاع، اطلال اِشْراف	درنگریستن
جھپٹنا (جَ هَ پِ ٹ نا)	تَقَلُّت، صَوْل کُرُور	تاختن، تازیدن، آوردن

جَهَيْتَ لَنَا	خَلَسَ، اخْتَلَسَ	در ر بودن
جَهَشْنَا (جَهَشَ كُنَا)	نَفَضَ،	افز ولیدن، تکاندن
جَهَبْنَا (جَهَبَ كُنَا)	تَحَشَّمُ، تَحْذَرُ، دَهَشَ فَزَعٌ، نَذَعُ	انزیدن، مولهیدن
جَهَرْنَا (جَهَرَ كُنَا)	زَجَرَ، تَوَبَّحَ	نکو میدن
جَهَرْنَا (جَهَرْنَا)	تَنَزَّرَ، تَنَازَرُ، انْشَالَ	رنجتن، ریزیدن، در رنجتن
جَهَكْنَا (جَهَكَ كُنَا)	مَيَّلَانٌ، عَطَفٌ، إِنْعِطَافٌ، خُضُوعٌ إِنْخِفَاضٌ،	خمیدن، خمیدن
جَهَكْنَا (جَهَكَ كُنَا)	خَفَضَ، عَطَفَ إِمَالَةً، إِحْنَاءً	خامیدن
جَهَكْنَا (جَهَكَ كُنَا)	تَشَاوَرُ، تَخَاضَمُ تَجَادَلُ، لَدَدُ	ستیزیدن، استهیدن جحنیدن
جَهَلْنَا (جَهَلَ كُنَا)	لَفَحَانٌ	داغ شدن
جَهَلْنَا (جَهَلَ كُنَا)	إِسْتِشْفَافٌ	نمودن

جَمَلْنَا (جَمَلْنَا)	تَغِيْظُ، اغْتِيَاظُ	اَرغیدن
جَمَلْنَا (جَمَلْنَا)	تَرْقُوْ، تَلَاوُ	درخشیدن، درفشیدن
جَمَلْنَا (جَمَلْنَا)	رَجَبُ، هَبُ، زَعْرَعَةُ	جَمَلْنَا
جَمَلْنَا	مَعْتَبَةُ، مَوْجِدَةٌ	رَجَبیدن
جَمَلْنَا (جَمَلْنَا)	سُجُوْر، طَرَحُ، اِلْقَاءُ	افگندن، درانداختن
جَمَلْنَا (جَمَلْنَا)	تَرْجَحُ	بُشُولیدن
جَمَلْنَا (جَمَلْنَا)	تَرْحُ، طَرَبُ	ناویدن
جَمَلْنَا (جَمَلْنَا)	اَسْتَحْيَاءُ، رِقَّةٌ	شرمیدن
جَمَلْنَا (جَمَلْنَا)	مَحْمَلُ، مَقَاسَاةٌ، رِكْبَادُ، جَحْشَمُ	شکبیدن، شکافتن
چَاثَا (رَجَا ثَا)	لَعُوْ، لَحْسُ	لیسیدن، لشتن
چَاثَا (رَجَا ثَا)	اِلْعَاقُ، اِلْحَاسُ	لیسانیدن
چَاثَا (رَجَا ثَا)	وَدُ، رَغْبَةُ، مَشِيئَةُ	خواستن، خواهمیدن، شایستن
	بَعِيْ، اَبٌ، اِرَادَةُ	گراشیدن، بانستن، کامیدن

آهنگیدن، لسیجیدن		
خائیدن، خویدن، زمیدن چاودیدن، خسیدن	مَضَعٌ، عَلَافٌ،	چَبَانَا (جَبَّ اَنَا)
خلانیدن، شخالیدن	عَرَزٌ، خَشٌّ، مقارصه	چَبَهَوْنَا (جَبَّ هُوَنَا)
خلیدن	اغتراز، شوك، قَرَصٌ	چَبَا (جَبَّ هُنَا)
چسپیدن، چفسیدن	لَصَقٌ، لَزُوقٌ	چِكْنَا (جَبَّ كُنَا)
چپانیدن، دوسایدن	الصاق، الزاق	چِكَا (جَبَّ كُنَا)
شگفتن	فَقَحٌ	چَكْنَا (جَبَّ كُنَا)
ترقیدن، تفسیدن	تفرق، افرقاع، تَكْثُرٌ تَصَدُّعٌ،	چَنَخْنَا (جَبَّ خُنَا)
ترکانیدن	فرقة، صَدَعٌ، كَسْرٌ	چَنَخْنَا (جَبَّ خُنَا)
لکیدن	مَرَسٌ، مَرَبٌ	چَمُودْنَا (جَبَّ هُوَنَا)
چرمین	رَعَى	چَرْنَا (جَبَّ رَنَا)
چرانیدن	رَعَى	چَرَا (جَبَّ رَنَا)
دزدیدن	سَرَقَه	چَرَا (جَبَّ رَنَا)

چرانا (چ ک زانا)	لمَضُ،	روکشیدن، شکست در آوردن
جَرُصَنا (ج ک ز ص نا)	تَرَقَّى، صُعُودٌ، رُكُوبٌ	برآمدن، فراز آمدن، بر شدن
جَرُصَنا (ج ک ز ص نا)	تَرَقِيَّةٌ، إِصْعَادٌ، اِرْكَابٌ	افراختن، افراشتن
چکانا (چ ک ا نا)	إِنْفَادٌ	پرداختن
چکرانا (چ ک ز ا نا)	مَیْلٌ	سرگردان شدن
چکُنا (چ ک ک نا)	سَخَّ، زَحَّ	نُرشیدن، کفک زدن
چکُنا (چ ک ک نا)	ذَوْقٌ، مَرُورٌ	چشیدن
چکُنا (چ ک ک نا)	إِذَاقَةٌ	چشانیدن
چکُنا (چ ک ک نا)	لَقَطٌ، التَّقَاطُ	دانه چیدن
چلانا (چ ل ل ا نا)	صَيَّاحٌ، صَرِيحٌ	شوریدن، غرلویدن،
چبُنا (چ ب ب نا)	صَحْبٌ	نوا میدن، خردشیدن
چلنا (چ ل ل نا)	مَشَى، سَیَّرَ	رفتن، سپردن، سپاردن
چلانا (چ ل ل ا نا)	تَمَشِيَّةٌ، تَسْيِيرٌ	راندن، سَوق دادن
چکُنا (چ ک م ک نا)	تَالَقٌ، بَرُوقٌ، لَمَعٌ	تاافتن، تابیدن
چمُنا (چ م م نا)	لُصُوقٌ، شَبَثٌ	چغیدن، چغسیدن

چُنّا (جُ ن نا)	التقاط، انقاء، انتخاب	چیدن، گزیدن
چنگهارنا (چ ن گه اژنا)	نَسِیمْ	غزیدن
چوسنا (چ و ش نا)	رشف، مَصْ	مکیدن
چوکنّا (چ و ک ن نا)	ذَهولْ	خدا کردن، فرو گذاشتن
چومنا (چ و م نا)	لَمْ، تَقْبیلْ، بَوَسْ	بوسیدن، ماچیدن
چونکنا (چ و ن ک نا)	تَنْبَهْ	رم کردن، بهشیار شدن
چیکنا (چ و ک نا)	صَدْحْ	چاودیدن
چیمپانا (چ و چ ه انا)	عَرَدْ، صِیْ	چاودیدن
چیرنا (چ و ی ز نا)	نَقَرْ، قَدْ، بَطَرْ	شگافتن
چیتنا (چ و ی ش نا)	انتعاشْ	بهبودی یافتن
چماپنا (چ و ا پ نا)	کَطِعْ	چاپ کردن، بقالب زدن
چمانتا (چ و ا ن نا)	عَرَبْلَهْ، نَصِیفَهْ	پیمتن، بیزیدن
چمانتا (چ و ا ن ک نا)	تَهذیبْ، اِنْتِخَالْ	چیدن، گردیدن، گزیدن
	اِنْتِخَابْ، اِختیارْ	تراشیدن
چُپِنا (چ و پ نا)	اِختباء، تَرَجْ، خَفاءْ	نهفتن

چھپانا (چھپانا)	خَبَأَ، اخْفَأَ، كَتَمَ	نهفتن، پوشیدن،
	اِسْرَأَ، كَنَ، سَتَرَ	پنهانیدن، غیبانیدن
چھٹنا (چھٹنا)	نَجَاةٌ، نَقَدَ	رستن، رهمیدن
چھوٹنا (چھوٹنا)		جدا شدن
چھٹنا (چھٹنا)	مَحَذَبٌ، زَوَالَ	جدا شدن، درست شدن
	اِنْتِشَارُ، اِنْفِرَاجٌ، تَفَرُّقٌ	پراگنده شدن، بسواشدن
	تَقْشَعٌ، اِنْتِخَابٌ	برگزیده شدن
چھرکنا (چھرکنا)	رَشٌّ	افشاندن، پاشیدن
چھڑانا (چھڑانا)	تَفْلِيكٌ، اِنْقَاذٌ	رهانیدن
چھٹانا (چھٹانا)		جدا کردن
چھکنا (چھکنا)	رَشٌّ، شَبَعٌ، اِرْتَوَاءٌ	سیر شدن
چھکانا (چھکانا)	اِرْتَوَاءٌ، اِشْبَاعٌ	سیر نمودن
چھلکنا (چھلکنا)	طَفَحٌ	طغیان کردن
چھوٹنا (چھوٹنا)	مَسَحٌ، مَسَحٌ	برماسیدن
چھوڑنا (چھوڑنا)	هَجَرَ، تَرَكَ، فَاكٌ، وَدَعٌ	گذاشتن، بهشتن، بلیدن
		چھوڑنا

را نیدن، پدرودن،	تَوَدَّعُ	
ریختن، ریزیدن	إِنْسَحَالَ	چھیننا (چھوئی نا)
آزیدن انجیردن، سنبیدن	ثَقَبُ	چھیدنا (چھوئے نا)
آغازیدن، جنبا نیدن انگینتن،	شُرِعُ، تَحْرِيكُ حَشٍّ مُدَاعَبَةٌ، خَلَجُ	چھڑنا (چھوئے نا)
تراشیدن، فراشیدن رندیدن	قَشَرُ، سَتَحَى، بَجَحْ لَحَى،	چھیلنا (چھوئی نا)
عطمه زدن	عَطَسُ	چھینکنا (چھوئی نا)
ستادن، قابیدن	غَضَبُ، سَلَبُ	چھیننا (چھوئی نا)
خریدن	شَرَاءُ	خریدنا (خری نا)
فشاردن، تھجیدن، جلان	زَحَامُ	دباننا (دب نا)
پیرو زدن	تَغْلُبُ	دبالبنا (دب ال نے نا)
محکم گرفتن،	صَبَطُ، عَضُّ، سَطْوَةٌ	دبوچنا (دب دوج نا)
خود داری کردن	تَضَاءُلُ	دبکنا (دب ک نا)
نمودن	إِرَاعَةٌ	دیکھانا (دیکھ نا)

دَوْنَا	سَمَعِي، عَدُو	دویدن، پوسیدن، تاختن تکیدن، دینیدن
دَوْنَمَا (وادمعون)	حَلَبْ	دوشیدن
دِکِنَا (دَه کَنَا)	تَأَجَّجْ، تَوَقَّدْ	تفتن
دِه کَانَا (دَه کَنَا)	ایقادی، توقید، تاجج	تافتن
دِلَا دِنَا (دَه اِلَا دِنَا)	زَثِيرْ، زَارَه	غزیدن
دِلَمَا (دَه لَنَا)	اند عار	هراسیدن
دِکِنَا (دِه کَنَا)	رُؤْيَه، بَصَارَه، شُهوْدْ	دیدن، نگریستن
دِیَا (دِه یَنَا)	ایتاء، مَنَحْ، اعطاء، هِبَه	دادن
دِهَارِنَا (دَه اِرِنَا)	صَبْ، تصویب	رنجتن، پاشیدن
دِه کَارِنَا (دَه کَنَا)	زَجْ، رَفَضْ، طَرْدْ	راندن
دِه کَرِنَا (دَه کَرِنَا)	دَقْ، خَنَلَجْ	تپیدن
دِه کیلِنَا (دَه کِی لَنَا)	زَبْنْ، دَحْ	راندن
دِه کَانَا (دَه کَنَا)	ترعیب، اِهَابَه، تَهْدِیْه	تهدید کردن
دِه نَا نَا (دَه نَن سَنَا)	دَسْ	فرو کردن

دَهْنَنَّا (دَهْن شَنَا)	اِنْدَسَاسٌ، سَوَّجٌ، خَسَفٌ	فروشدن
دُهْنَنَّا (دُهْن تَا)	نَدَفٌ	واخیدن
دَهْوَنَكُنَّا (دَهْوَن كُنَّا)	نَفَخٌ	دمیدن
دَهْوَنَّا (دُهْوَنَّا)	غَسَلٌ، مَلَقٌ	شستن، شوئیدن
ذَالَنَّا (ذَالَنَّا)	طَرَحٌ، الْقَاءُ	افکندن، انداختن، اوردن
ذَانَنَّا (ذَانَنَّا)	تَوْبِيحٌ، زَجَرٌ	نکوهیدن
ذَرَنَّا -	وَجَلٌ، حَدَارٌ، خَوْفٌ، خَشْيَةٌ	ترسیدن، شکوهیدن
ذَرَانَا -	تَحْذِيرٌ، تَخْوِيفٌ ذَعْرٌ، اِذْنَارٌ	ترسانیدن، شکوهیدن
ذَسْنَا	لَذَعٌ	گزیدن
ذَكَارَنَّا (ذَكَارَنَّا)	جَحِيشَةٌ	آروغیدن
ذَلَمَكَنَّا (ذَلَمَكَنَّا)	تَزَلُّزٌ	لغزیدن، شخشیدن
ذَمَكَمَارَنَّا	اَبَرٌ، لَسَعٌ	نیش زدن، سبکجیدن
ذَوْبَنَّا (وَادِمَعُونَ)	غَرَقٌ، اِغْتِمَاسٌ	غرق شدن

دُبُونَا وادبهرل	اغراق، غمس	غرق کردن
دُهَانَا	هَدْمٌ	فرو ریختن، بر انداختن خراب کردن
دُهَانَكُنَا (دُهَانَكُنَا)	نَشَرٌ، تَغْطِيَةٌ	فرو پوشیدن
دُهَالِنَا (دُهَالِنَا)	سَبَكٌ، صَوْعٌ	در کالبد ریختن، قالب ریختن
دُهَلْنَا	زَوَالٌ، حَوَالٌ، انسبَاك، انصباع	در گشتن، مائل گردیدن قالب شدن
دُهَلَكُنَا (دُهَلَكُنَا)	الْخُدَارُ، انْسَكَابٌ	غلغله کردن
دُهَوْنَدُهْنَا وادمروئ (دُهَوْنَدُنْ دُهْنَا)	تَفَقُّدٌ، تَلَمُّسٌ	جُستَن، جُوییدن پژوهیدن
دُهَوْنَدُهْنَا	جَوَسٌ	بازرسی کردن، پیداکردن
دُهَيْنَا (دُهَيْنَا)	انْهَادٌ، هَوْرٌ	رَمَبیدن
رُپُنَا (رُپُنَا)	زَلَقٌ	لَحْشیدن، ورمالیدن
رِسْنَا (رِسْنَا)	بَصْعٌ، رَشْحٌ	تراویدن، زُوبیدن
رُكْنَا	صَدٌّ، امْتِنَاعٌ، تَلَكُّا	باز آمدن، باز ماندن

رَکَنًا (رَکَنًا)	وَضَعُ، إِخَارُ	نهادن، داشتن، گذاشتن
رَکَنًا (رَکَنًا)	قَرَأَ، دَلَّ، سَخَوُ	سودن، ساییدن
رَکَنًا (رَکَنًا)	صَبَغَ	رزدن، آزدن
رَدَنًا (رَدَنًا) بجول	صَدَّ، رَجَّ، مَنَعُ، رَدَّعَ، اِمْسَاكَ، کَفَّ	بازداشتن
رَدَنًا (داد و مجول)	بُکَاءُ	گریستن، زاریدن. نالیدن، مومیدن، آلودن
رَدَنًا (رَدَنًا) سودن	سَخَطُ	رنجیدن، واسطه شدن، بر شکستن
رَوَدَنًا (رَوَدَنًا)	وَطَأَ، دَوَسَ	صیّردن، انبودن
رَهَنًا	أَبُوذُ، سَكُونُ، سَكَنَ	ماندن، بودن
رَیْجَنًا (رَیْجَنًا)	کَلَفَ، شَغَفَ	شیفتن، آشفتن، گردیدن، فساییدن
رَیْجَنًا (رَیْجَنًا)	ذَبَّ، رَحَفَ	فزیدن، غزیدن
سَانًا (سَانًا)	لَوَّحَ، لَطَحَ	آغشته کردن، آلودن، آلایدن
سَتَانًا (سَتَانًا)	إِیْدَانًا	آزاریدن، آزدن

سَجَا (سَجَ نَا)	تَزِيْنُ، اِزْيَانُ	زيبیدن
سَجَانَا (سَجَ اَنَا)	زَيْنُ، تَزِيْدُ	آراستن، پیراستن، افزودیدن، آراییدن
سَرَكْنَا (سَرَكْنَا)	تَشِيْحُ، اِنْسَحَابُ	یکسوشدن
تَشْكُنَا (سَرَكْنَا)	اِنْسِلَالُ، تَسْلُلُ، فَلَتْ، اِنْفِلَاتُ	بدزدی رفتن پنهان رفتن
سَدَّهَانَا	رِيَاضَةُ، سِيَّاسَةُ	فرمانبردن، فرمانبردیدن
سُدَّهَارَنَا (سُدَّ دَهَارَنَا)	اِصْلَاحُ، تَهْذِيْبُ تَصْحِيْحُ، تَقْوِيْمُ	پیراستن
سَرَكْنَا	سَلُّ، فَلَتْ	یکسو کردن
سَرَاهِنَا (سَرَاةْنَا)	مَلْحُ، ثَنَاءُ	ستودن، ستاییدن
سَرْنَا (سَرْنَا)	تَعَقُّنُ، اَسْنُ، عَقْفُنُ	پوسیدن، برگردیدن، گزیدن
سَسْتَانَا (سَسْتَانَا)	اِسْتِرْلَاحَةُ	آسایشیدن، آرامیدن
مُسْكُرْنَا (مُسْكُرْنَا)	تَقْبِضُ، قُلُوْصُ تَحْصُصُ، اِنْكِمَاشُ	در کشیده شدن، انقباض ترنجیدن، چرزیدن

سَلَجَمَانَا (سَلْ جَمَانَا)	حَلْ	از هم کشادن، از هم باز کردن
سَلْگَانَا (سَلْ گِگِ اَنَا)	تَضَرِیْمُ، اِیْقَادُ	آتش افروختن
سَمَانَا (سَمَ اَنَا)	تَوَسَّعُ	گنجیدن
سَمْنَا (سَمَ نَا)	اُرُوْزُ، اِجْتِمَاعُ	فرایم آمدن، در کشیده شدن
سَمِیْنَا (سَمِیْ نَا)	لَفْ، شَمْرُ، جَفْ	توختن، توزیدن، انبودن
		در کشیدن، بر چیدن
سَمْجَمْنَا (سَمَ جَمْنَا)	فَلَهْمُ، شَعُوْ، ظَنْ	فهمیدن، انگار دادن
	زَعَمُ	در یافتن، پیدا داشتن
سَمْنَا (سَمَ نَا)	سَمْعُ	نیوشیدن، شنودن
سَمْنَانَا (سَمَ نَا)	اِسْمَاعُ	شنوانیدن
سَمْنَا (سَمَ نَا)	تَلَوْتُ، تَلَطَّخُ	آلودن، آلایدن
سَمِیْجَلْنَا (سَمَ نَا)	تَمَسَّكُ، اِمْتَسَاكُ	باز آمدن، توانا شدن
	اِنْتَعَاشُ	بهبودی یافتن
سَمِیْجَالْنَا (سَمَ نَا)	صِیَانَةُ، اِمْسَاكُ	داشتن، تحمل کردن
	تَحْمُلُ	نگاهداری کردن

سَنَوَزَنَا (سَنَ وَازَنَا)	اصْلَاحٌ، تَرْكِیَّةٌ، تَهْدِیَّةٌ	آراستن، پیراستن، ترازیدن
سَوْتَنَا (سُ وَتَنَا)	نَفْضٌ، نَضْحٌ، خَرْطٌ نَشَفٌ، تَرٌّ، سَلَحٌ	برکشیدن، تراشیدن
سَوَجْنَا (سُ وَجْنَا)	تَوَرُّمٌ، انْتِفَاحٌ	آماسیدن
سُجَانَا (سُ جَانَا)	تَوَرِّمٌ	آماسانیدن
سَوُجْنَا (وَادِ مَجْهول)	تَفَكُّرٌ، تَفَكُّیْرٌ، تَدَبُّرٌ	اندیشیدن، سگالیدن انگاردن، پنداشتن ثرزیدن
سَوَكْنَا (سُ وَكْنَا)	جُفُوْفٌ، یَبَسٌ	خوشیدن، خشکیدن
سُكْنَا (سُ كْنَا)	بَحْفِیْفٌ	خوشانیدن
سَوْنَا (وَادِ مَجْهول)	نَوْمٌ، رُقُوْدٌ، هُجُوْعٌ	خفتن، خوابیدن، خسپیدن
سَوْنَنَا (سُ وَنَنَا)	وَدْعٌ، تَفْوِیْضٌ	سرپردن
سَوَنَكْنَا (سُ وَنَكْنَا)	رَوْحٌ، شَمٌّ اِسْتِرَاحٌ	شفقتن، انبوییدن

تخل کردن	حَلَمْتُ، كَظَمْتُ	سَهَارِنا (سَهَّارِنا)
برمچیدن	مَسَحْتُ	سَهْلَانَا (سَهَّلَانَا)
شکبیدن، برداشتن، کشیدن	حَمَلْتُ	سَهْنَا (سَهَّنَا)
شمیدن، براسیدن، همیدن	بَجَمْتُ	سَهْمَنَا (سَهَّمْنَا)
آموختن، آموزیدن	تَعَلَّمْتُ، تَلَقَّنْتُ	سَيَكُنَا (سَيَكُنِي كُنَا)
آموختن، آموزیدن فرهنگیدن، فرسجیدن	تَعَلَّمْتُ، تَلَقَّنْتُ	سَكَمَانَا (سَيَكَمَانَا)
نم شدن	نَدَاوَةٌ	سِيلَنَا (سَيَلْنَا)
دوختن، دوزیدن، آجیدن	خَيَاطَةٌ، دَرَسَتْ	سِينَا (سَيْنَا)
بر تخم نشستن مرغ	حِضَانٌ، رَخِمْتُ	سِينَا (سَيْنِي نِيْنَا)
تاب دادن، گرم کردن آتش کاری	تَحْمِيسٌ، تَحْمِيسٌ، إِصْطِلَاءٌ	سِينَكُنَا (سَيْنَكُنِي نِيْنَا)
بسانیدن	إِزْوَاءٌ	سِينِچَنَا (سَيْنِچِي نِيچَنَا)
زگاہ داشتن، برزیدن	كَتَبْتُ، عَهْدْتُ	سَيَقْتَنَا (سَيَقْتُنِي نِيثَنَا)

شرمانا (شَرَمَ اَنَا)	استحياء، خجل	شرمیدن
فرمانا (فَرَمَ اَنَا)	خِطَابٌ، تَكْلِيمٌ فِعْلٌ، تَفَضُّلٌ	فرمودن نمودن
کاتنا (كَاتَ اَنَا)	عَزَلَ	رشتن، رستن
کائنا (كَانَ اَنَا)	عَضَّ، بَدَأَ، قَطَعَ بَضَعَ، جَزَّ	بُریدن، بُراندن تراشیدن
کائپنا (كَانَ اِنْ پَنَا)	رَجَعْتُ، رَعَشْتُ ارتعاش، مَوَّزُ	لرزیدن درفشیدن
کاژھنا (كَارَ هَنَا)	تَطَرَّيْتُ	ترازیدن
کترنا (كَتَتَ اَنَا)	قَرَضْتُ، قَصْتُ	بُریدن
کترنا (كَتَتَ اَنَا)	قَرَضْتُ، عَضْتُ	دندان کاری کردن خرد خرد جویدن
کترانا (كَتَتَ اَنَا)	حَبِوَدُ	پرمیزیدن
کچلنا (كُجِلَ اَنَا)	دَوَسُ	فرد کوفتن، سابیدن
گريدنا (كَرِيَتْ اَنَا)	بَحَثْتُ، حَضَوْتُ	کاویدن

کرنا (کَرْنَا)	فَعَلَ، عَمَلَ، صُنِعَ	کردن، نمودن، ساختن درزیدن
کراہنا (کَرَّاهْنَا)	أَوَّهَ	ز نودن، ز نویدن
کرکنا (کَرَّكَرْنَا)	صَعَقَ	تندر زدن
کُرکنا (کُرَّكَرْنَا)	تَشَقَّقَ	ترکیدن، ترقیدن
کُرکدانا (کُرَّكَرْنَا)	تَقَنَّقَ	تلا بیدن، کراچیدن
کُرھانا (کُرَّهْنَا)	تَحْزِنُ، تَوَجِّعُ	رنجانیدن
کُرھنا (کُرَّهْنَا)	أَسَى، مُوَسَاةٌ، تَحْزَنُ تَوَجَّعَ	رنجیدن، پچسیدن، اندوہیدن، فسوسیدن
کسنا (کَسْنَا)	مَثَلًا	وا بستن، تندر بستن
کمانا (کَمَّانَا)	كَسَبَ اِكْتَسَابَ	توختن، توزیدن، وزیدن آفاختن، روزی خمبستن
کھلانا (کَمَّهَلَّانَا)	ذُوِيَ	پشردن، پشولیدن
کھلنا (کَلَّسْنَا)	غَيِظَ	دندیدن، رنجیدن
کوٹنا (کُتُّوْنَا)	كَتَبَ	کوفتن، کو بیدن، سابیدن معروف

کودنا (کُ وُ دِنا) مردن	طُورُ، قُورُ، وُتُوبُ تَفَلَّتُ،	جَسْتَن، جَمِیدَن، اَنجُوشَن فرخیدن،
کُدانا (کُ دَ انا)	تَقْفِیْزُ، اِیْثَابُ	جِهَانِیدَن
کوسنا (کُ وُ شِنا) بمهل	لَعْنُ، دُعَاءُ عَلَیْهِ	بُسُورِیدَن
کینا (کَ دِنا)	قَوْلُ	گفتن، دراییدن
کھانا (کَ انا)	أَكَلَ	خوردن، گساردن
کھلانا (کِ لَ انا)	إِطْعَمَ	خورانیدن
کھانسا (کَ اَن شِنا)	سُعْلَهُ	سرفیدن، خُفیدن
کھانا (کُ حَ انا)	حَطَّ	خاریدن
کُرخِنا (کُ رَ حَ انا)	فَرَّكَ	زدودن، زدااییدن سکنجیدن، شخالییدن
کھسکنا (کُ هَ سَ انا)	انْهَلَ، تَسَلَّلَ، تَسَحَّى، اِنْسَحَابُ	پنهان رفتن، یکسوشدن
کھوٹنا (کُ هُ وُ شِنا) بمهل	خَمَشُ، خَدَشُ مَلَبَ،	شخالییدن

کَهِلْنَا (کَهِلْنَا)	تَبَسَّمُ، تَفْطَحُ الزَّهْرُ انْفِتَاحُ النُّورِ	شِکْلُفَتْنِ
کَهِلْنَا (کَهِلْنَا)	انْفِتَاحُ، انْکِشَافُ إِخْلَالُ	کشادن، کشودن انبوسیدن
کَهِلْنَا (کَهِلْنَا)	تَنَحُّجُ	گلوروشن کردن
کَهِلْنَا (کَهِلْنَا)	وَسَّحُ	پائمال کردن، لِهه کردن
کَهِلْنَا (کَهِلْنَا)	امْتِدَادُ، انْجِرَارُ انْجَابُ، انْجِدَابُ	کشیده شدن
کَهِلْنَا (کَهِلْنَا)	مَدُّ، جَرُّ، مَحَبُّ جَذْبُ، نَزْعُ	کشیدن، آشامیدن آینجیدن، برخیدن
کَهِلْنَا (کَهِلْنَا)	فَتْحُ، حَلُّ، کَشْفُ	کشادن، کشودن،
کَهِلْنَا (کَهِلْنَا)	جَبِشَانُ، جَبِوشُ	جوشیدن
کَهِلْنَا (کَهِلْنَا)	حَفَرُ، فَقْرُ	کندن، کندیدن، قناریدن، کاویدن
کَهِلْنَا (کَهِلْنَا)	فَقْدُ، ضَلَالُ	گم شدن، گم کردن

کھیلنا (کھیلے لانا)	لَعِبَ، لَعَبٌ، لَهْوٌ	باختن، بازیکن،
گانا	تَطَرِيْبٌ، تَغْنِيَةٌ تَغَنَى،	سرودن، سرانیدن نواپیدن،
گاڑنا (گراڑنا)	رَزَزَ، رَكَزَ، دَفَنٌ اِيتَادٌ	فرو کردن، دفن کردن
گانٹھنا (گراںٹھنا)	عَقَدَ، بَشَكَ، خَرَزَ اِسْكَافٌ	زشت دوختن، کفش دوختن،
گتھنا (گٹھنا)	اِسْتَبَالَ	درهم آمیختن،
گدگدانا (گڈگڈانا)	دَعَدَعَةً، زَكَزَكَةً زَعَزَعَةً	غلغچ کردن،
گرا (گریزنا)	وَقَعَ، سَقُوطٌ اَلْخَطَاطُ	اُفتادن، ریختن،
گراٹا (گریزانا)	اِيقَاعٌ، اِسْقَاطٌ، حَطٌّ	ریختن، زیرین، افگدن فتاریدن، انداختن، آوڑنیدن،

گر چنا (گَرَجَ نَا)	رَعْدٌ،	غریدن،
گرونا (گَرُ نَا)	إِرْتِزَانٌ، مَوَخٌ	فرو شدن،
برگروانا (بِرْگَرِ نَا)	تَضَرُّعٌ،	جزیدن،
گرزنا (گَرَزَ نَا)	انْقِضَاءٌ، تَجَاوُزٌ، مُرُورٌ، مَضُورٌ، مِضَى	گذشتن، رفتن، شدن
گزارنا (گَزَا نَا)	امْضَاءٌ، إِمْرَارٌ، تَقْضِيَّةٌ،	گذاردن، گزرانیدن،
گلنا (گَلِ نَا)	ذَوْبٌ، إِنْصِهَارٌ نَضْجٌ،	گداختن، بوسیدن،
گلانا (گَلَا نَا)	إِذَابَةٌ، صَهْرٌ إِنْضَاجٌ،	گداختن، بوسانیدن
گننا (گَنِ نَا)	عَدٌّ،	شمردن،
گنگننا (گَنَگَنَ نَا)	تَرَنَمٌ، عَنٌّ،	سراپیدن،
گنوانا (گَنَ وَ نَا)	إِمْصَالٌ، ضِيَاعٌ،	دریافتن،
گونچنا (گَوْنَجَ نَا)	إِصْدَاعٌ،	توفیدن، غنیدن، سودن

گوندھنا (گُوڻ ڏھنا)	عَجَنُ، صَفَرُ،	آغاریدن، مرشتن، موی بافتن،
گهرانا (گهَبَ رانا)	فَزَعُ، صَجَرُ، استیجاشُ	آشفتن، آشوبیدن، پریشیدن
گھنا (گھٹ نا)	نَقْصُ، انسحالُ،	کاستن، کاهیدن
گھنا (گھٹ انا)	بَحْسُ، انقاصُ، بَحْلُ	کاستن، کاهیدن
گھنا (گھٹ نا)	کَظْمُ، ضَيِّقُ، حَضَرُ	اندوہیدن، گزنفه شدن
گھڑنا (گھڑ نا)	صَوْعُ، نَحْتُ،	تراشیدن،
گھسٹنا (گھس ٿ نا)	بَدَاعُ،	غزیدن، خزیدن،
گھسٹنا (گھس ٿ نا)	تَحْبُ،	تریدن، کشیدن،
گھسنا (گھس نا)	دَرَسُ، اِحْتِڪَالُ،	سودن، فرسودن، ساییدن،
گھسنا (گھس نا)	وُلُوجُ، دُخُولُ	خزیدن، فرورفتن
گھانا (گھس انا)	اِیْلَاجُ، اِدْخَالُ	سپوختن
گھوٹنا (گھوڻ ٿ نا)	جَرَضُ، حَقُّ، صَفْدُ	فشردن، گلو مردن

گھوڑنا (گھوڑنا)	تَخْدِجُ، خَلَقَةُ، تَحْدِيقُ	سخت نریستن،
گھوٹنا (گھوٹنا)	تَخْوُ،	سُودن،
گھولنا (گھولنا)	خَلَطُ، دَوُّ، مَوِّ	در آشوردن،
گھومنا (گھومنا)	دَوُّ، طَوُّ،	گردیدن، چرخیدن، غالییدن،
گھونپنا (گھونپنا)	انفاذُ، اِثْلَاجُ،	آزمیدن، سپوختن، فرو کردن،
گھیرنا (گھیرنا)	حَصْرُ، اِسْتِيعَابُ	فرا گرفتن،
لا دنا (لا دنا)	تَحْمِيلُ،	بار کردن،
لانا (لانا)	اِجَاءَةُ، اِتْيَانُ بِهِ، اِحْضَارُ،	آوردن،
لپٹنا (لپٹنا)	التفاتُ، انطواءُ لَزُومُ،	آویختن، پچپیدن غالییدن،
لپیٹنا (لپیٹنا)	طَلَبُ، لَهَبُ،	نوشتن، نور دیدن پچپیدن،

پشاننا (لِ پَ شَ انا)	الزام، الصاق	آویزانیدن، بچانیدن
لپکاننا (لِ پَ کَ انا)	وَلَنُ: انتهاز، بدو هُطُوعٌ، هَرَعٌ	شتافتن، شتابیدن
لکننا (لِ کَ کَ انا)	تَعَلَّقُ،	آویختن.
لثکاننا (لِ ثَ کَ انا)	تعلیق.	دوریا بیدن، آویزانیدن
لجاننا (لِ جَ انا)	خَفَاةٌ، استحياءٌ رِقَّةٌ، خَجَلٌ،	شرمیدن.
لرزاننا (لِ رَ زَ انا)	رَجَفٌ، رَعَشٌ	لرزیدن.
لرماننا (لِ رَ مانا)	حَرْبٌ، جِدَالٌ	جنگیدن، ستیزیدن آوردیدن، آفندیدن.
لرهنکاننا (لِ رَ هَ کَ انا)	تَدَخَّرُجٌ، اخذارٌ	غلطیدن، فالیدن.
لرهنکاننا (لِ رَ هَ کَ انا)	دَخَرَجَةً، حُدُورٌ	غلطانیدن.
لکھنا (لِ کَ هَ انا)	کِتَابَةٌ، رَسْمٌ	نِشْتَن، نِوِشْتَن، نِگاشْتَن
لگنا (لِ گَ انا)	لَزُومٌ، وَضَلٌ، اشتغال.	چسپیدن، پیوستن پیونددیدن، پراختن.

لُنْذَهَانَا (لُنْ ذَهَانَا)	بَعَّ	فرورختن ،
لُونَا (لُ وُنَا)	تَقَلَّبَ	لُوبیدن ،
لُونَا (لُ وُنَا)	نَهَبَ ، إِغَارَةُ	تاختن ، چا پیدن ، غارتیدن
لُونَا (لُ وُنَا)	عَوَّدُ ، بَوَاءُ	باز آمدن ،
لِهَرَانَا (لِهَرَانَا)	خَفَقَانُ	درفشیدن ،
لِینَا (لِی نَا)	تَطْلِيَّةٌ ، تَلْطِیْحٌ	اندودن ، اندامیدن ،
لِیْنَا (لِی نَا)	اسْتِلْقَاءُ ، اِضْطِجَاعٌ	خفتیدن ، وا افتادن ، دراز کشیدن ،
لِینَا (لِی نَا)	أَخَذَ ، تَنَاوَلُ	استدن ، گرفتن ، ستیدن ورزیدن ،
لِی جَانَا	ذَهَابٌ بِهِ	بُردن ،
مَانْگِنَا (مَنْ گِنَا)	سُؤَالٌ ، طَلَبٌ	خواستن ، خواهمیدن طلبیدن ،
مَارِنَا (مَنْ رِنَا)	ضَرْبٌ ، اِمَاثَةٌ	زدن ، کشتن ،
مَارْڈَانَا	قَتْلٌ ، اِهْلَاكٌ ، قَتْلٌ	کشتن ، میراندن ،

ماننا (مَ ا ن نا)	قَبُولُ، اِيْمَانُ، تَسْلِيْمٌ	گرفتن، پذيرفتن، انگاردن،
ما نَحْنَا (مَ ا ن ح ن نا)	كَالِكُ،	زدودن، زدايدن
مَنَّا (مَ ن نا)	طَلَبُ، دُرُوسُ، نَحْوُ	نا پديد شدن،
مِثَانَا (مِ ن نا)	اِحْتَاءُ، حَقُّقُ،	نا پديد کردن،
مَسْكَنَا (مَ ك نا)	تَعْنِيْجُ، تَغْنَدُورُ	پرت کردن، اين شود آن شود چنين
مَرَحَبَانَا (مُ ر ح ب نا)	ذُبُولُ،	پُر مُردن، پُردايدن، پلاسيدن،
مَرْدُوْنَا (مَ ر دُوْنَا)	اَلِيْ،	تا فتن، تا بيدن، پيچیدن
مَرْنَا (مَ ر نا)	مَوْتُ، وَفَاةُ،	مُردن
مَرْنَا (مَ ر نا)	اِعْوِجَاجُ، اِنْعِطَافُ، اِنْتِشَاءُ،	خيدن، تاويدن، خفتن برگشتن، خميدن،
مَوْرُنَا (مُ و ر نا)	عَظْفُ، شَتِيْ، اَطْرُ،	خامنين، برگردانيدن، برافتن، پيچانيد، خميدن

مُسْكِرَانَا (مُسْكِرْنَا)	بَسَمٌ، بَسَمٌ، بَسَمٌ	لبخند زدن،
مَسَلْنَا (مَسَلْنَا)	ذَلِكْ،	مالیدن،
مَكْرَنَا (مَكْرَنَا)	جُحُودٌ،	انکار کردن،
كَلَمْنَا (مَلْنَا)	ذَلِكْ،	مالیدن، سودن،
بَلَمْنَا (مَلْنَا)	انضمام، اختلاط، امتزاج، إلقاء،	آمیختن، پیوستن بر خوردن،
مَلَانَا (مَلَانَا)	الصَّاقُ، صَمٌّ، مَرَجٌ خَلَطٌ، مَشَجٌ،	آمیختن، آمیزانیدن آغشتن، آغاریدن پیوستن،
غَنَّا (مَنْ نَا)	رِضْوَانٌ، رِضْوَانٌ	خوشنود گردیدن،
مَنَانَا (مَنْ نَا)	إِسْتِرْضَاءٌ، إِحْتِفَالٌ	خوشنود کردن جشن گرفتن
مَنْدَلَانَا (مَنْ دَلْنَا)	رَفَرَفَتْنَا،	برگردیدن، فراگردیدن
مُوتَنَا (مُوتَنَا)	بَوَلٌ،	شاشیدن، چامیدن
مِهْكَنَا (مِهْكَنَا)	تَضَوُّعٌ، أَرِيحٌ قَرَحٌ.	دمیدن، بومیدن

ناپنا (نَ اِ پَ نا)	دَزَعُ، کِیْلُ، شَبْرُ	پیمودن،
ناچنا (نَ اِ چَ نا)	رَقَصُ، رَفَنُ،	رقصیدن،
نبرنا (نَ اِ بَ نا)	تَمَامُ،	انجامیدن،
نهرنا (نَ اِ هَ نا)	اِثْفَالُ،	پالوده شدن،
نچوژنا (نَ اِ چَ وُ ژ نا)	غَمَرُ، عَصَرُ،	افشردن، شپلیدن، تنجیدن، چلانیدن،
نکنا (نَ اِ کَ نا)	خُرُوجُ، بُرُوزُ،	برآمدن،
نکالنا (نَ اِ کَ اِ نا)	اِخْرَاجُ، اِبْرَازُ، طَرْدُ	برآوردن، راندن،
نکمرنا (نَ اِ کَ مَ نا)	نَقَاوَةُ،	پالوده شدن،
نکارنا (نَ اِ کَ اِ نا)	تَنْقِیةُ، تَصْفِیةُ	پالودن، پالاییدن
نگنا (نَ اِ گَ نا)	بَلْعُ،	فرو بردن، بلعیدن ادداشتن، ادباریدن
نمشنا (نَ اِ مَ شَ نا)	تَمَامُ، قَرَاغُ	انجامیدن، سپری شدن
نمشاننا (نَ اِ مَ شَ اِ نا)	اِشْمَامُ،	سپری کردن، انجامیدن
نواژنا (نَ اِ وَاژ نا)	مَنْ، تَکْرِیمُ، اِنْعَامُ	نواختن، نوازیدن،

نُوحًا (نُ وُجِ نَا)	نَتَقْتُ، نَفَسْتُ، خَلَبْتُ	برچیدن، برکندن
هَبَانَا (نَ هَا نَا)	اغْتَسَالَ،	آب تنی کردن، شست و شو کردن،
وَارِنَا (وَا زِنَا)	تَقْدِيهٌ، اِفْتِدَاءٌ	قربان شدن و کردن
دِرْغَلَانِنَا (دِرْغَ لَانِ نَا)	وَسَّوَسَ، نَزَّغَ، مُرَاوَدَ،	بر اغلیدن، برغالیدن
لَارِنَا (هَا زِنَا)	فَسَلَّ، عَمَى، اِفْهَرَمَ	باختن،
لَاثِنَا (هَا نِ ثِنَا)	نَهَجَ، اِنْهَارَ	از نفس افتادن
لَاكِنَا (هَا نِ كِنَا)	طَرَدَ، سَوَّقَ،	راندن، پیدودن
هَثِنَا (هَا ثِنَا)	نَزَّخَجَ، سَخَجَ،	یکسوشدن، دورشدن بردیدن،
هَثَانَا (هَا ثَا نَا)	زَخَرَحَ، تَخَيَّهَ	یکسوکدن، دورکردن
هَرَانَا (هَا رَا نَا)	اِغْيَاءَ، بَكَسَ، هَزَمَ	کالیدن،
هَكِنَا (هَا كِنَا)	تَغَوَّطَ،	ریدن،
هَكَلَانَا (هَا كَلَا نَا)	لَكَنَ،	زبان گرفته شدن،

چند اصطلاحات

(جن کا پہلے یاد کر لینا مفید اور ضروری ہے)

(۱) حرکت - زیر، زبر، پیش کو حرکت کہتے ہیں۔ اور حرکت والے حرف کو متحرک کہتے ہیں۔

کسر، کسرہ زیر کو اور مکسور زیر والے حرف کو کہتے ہیں۔

فتح، فتحہ زبر کو اور مفتوح زبر والے حرف کو کہتے ہیں۔

ضم، ضمہ پیش کو اور مضموم پیش والے حرف کو کہتے ہیں۔

(۲) سکون - جزم کو اور ساکن جزم والے حرف کو کہتے ہیں۔

(۳) تشدید - جس حرف پر تشدید ہو وہ تلفظ میں دو حرف ہوتے ہیں

پہلا ساکن ہوتا ہے دوسرا متحرک۔ تشدید والے حرف کو مشدد

کہتے ہیں۔

(۴) اعراب - حرکات ثلاثہ، سکون، تشدید کی علامات کو اعراب کہتے ہیں۔

(۵) وقف - سکون کے بعد دوسرا سکون وقف کہلاتا ہے۔ اور ساکن

کے بعد دوسرا ساکن (اور تیسرا بھی) موقوف کہلاتا ہے۔ مثلاً آب کی ب ساکن ہے اور آب کی موقوف۔ دوست میں واو ساکن اور س ت دونوں موقوف۔ اس کے لئے نشانی وہی ہے جو نون غنہ کے لئے ہے۔

(۶) نون غنہ۔ اُس نون کو کہتے ہیں جو ناک میں پڑھا جاتا ہے۔ اس پر پہچان کے لئے ایک خاص قسم کا جزم جو اُردو کے آٹھ کے ہند سے جیسا ہوتا ہے لگادیا گیا ہے۔ اگر نون غنہ دائرہ والا ہوتا ہے تو اُس کے پیٹ میں نقطہ بھی نہیں لگایا جاتا ہے۔ نون غنہ کا خود اپنا کوئی مخرج نہیں ہوتا اس وجہ سے خود وہ نہ متحرک ہوتا ہے نہ ساکن۔

(۷) اے مملوط۔ وہ "ھ" جو تلفظ میں کسی دوسرے حرف کے ساتھ ملی جلی نکلے (عربی میں اس طرح تلفظ کرنے کو ہمّس کہتے ہیں) جیسے کھانا، دھونا کی ھ۔ اے مملوط کا بھی خود اپنا کوئی مخرج نہیں ہوتا۔ یہ سانس کی آواز ہوتی ہے جو حرف مملوطہ کے تلفظ میں شامل ہو جاتی ہے۔ اس وجہ سے خود "ھ" نہ ساکن ہوتی ہے نہ متحرک۔ اُردو رسم الخط میں اے مملوط کو ہمیشہ دہشی لکھا جائیگا۔ اور غیر مملوط

ہمیشہ گول "ہ" اور مرکب میں کہنی والی لکھی جائیگی۔ مثلاً دہر، گہر،
آگہی میں آئے غیر مخلوط ہے اور دھر، گھر، گھی میں مخلوط۔

(۸) مصدر۔ فعل بے زمانہ۔ یعنی وہ لفظ جو کسی کام کا ہونا بغیر زمانے کے
ظاہر کرے۔ اردو میں مصدر کی ظاہری پہچان یہ ہے کہ اس کے آخر میں "نا"
ہوتا ہے۔ لیکن ہر وہ لفظ جس کے آخر میں "نا" ہو ضروری نہیں کہ مصدر ہی
ہو۔ جیسے گھٹنا (ایک عضو) بٹنا (اُٹھنا) کیونکہ اس میں معنی مصدری
کا ہونا بھی ضروری ہے۔

(۹) لازم۔ وہ فعل ہے جس کو مفعول کی ضرورت نہ ہو، فاعل پر ہی اس
کا مقصد پورا ہو جائے۔ جیسے آنا، جانا، مڑنا، جینا وغیرہ۔
(۱۰) متعدی۔ وہ فعل ہے جس کو مفعول کی بھی ضرورت ہو۔ جیسے
کھانا، پینا، دیکھنا وغیرہ۔

(۱۱) حرف مجہول و معروف۔ واؤ جبکہ ساکن ہو اور اس کا ماقبل مضموم
ہو تو واؤ کی آواز کی دو حالتیں ہوتی ہیں۔ ایک یہ کہ واؤ کو دبا کر ادا کیا جائے
جیسے کوچہ اور بندوق کا واؤ۔ اس کو واؤ معروف کہتے ہیں۔ دوم یہ کہ
ذرا موخہ کھول کر واؤ کو نکالا جائے۔ جیسے زور اور گولی کا واؤ۔

اس کو واد مجہول کہتے ہیں۔ واد ساکن کا ماقبل اگر حرف مفتوح ہو تو اُرد میں وہ واؤ ہمیشہ واد مجہول کے مشابہ ہوگا۔ جیسے غور، قوس، عورت۔
 ی۔ جبکہ ساکن ہو اور ماقبل مکسور ہو تو اس کی بھی دو حالتیں ہوتی ہیں۔ اگر دبا کر ادا کی جائے تو معروف ہے۔ جیسے کھیر، چیز، بند و بچی کی لے۔ اور ذرا کھول کر نکالی جائے تو مجہول ہے۔ جیسے شیر، گھیر، بہودہ کی لے۔ یا اے ساکن کا ماقبل اگر مفتوح ہو تو اُرد میں وہ لے مجہول کے مشابہ ہوگی۔ جیسے خیر، غیر، غیب کی لے۔ ظاہری پہچان یہ ہے کہ دائرہ والی لے معروف اور لمبی مجہول پڑھی جائیگی۔

(۱۲) ماقبل اور مابعد۔ دو حرفوں میں سے پہلا حرف ماقبل کہلاتا ہے اور دوسرے کو مابعد کہتے ہیں۔ تین حرفوں میں سے پہلا حرف دوسرے حرف کا ماقبل، اور تیسرا حرف دوسرے کا مابعد ہے۔

(۱۳) حقیقی و مجازی۔ کسی لفظ کو جس معنی کے لئے ابتداؤ بولا گیا وہ اس کے حقیقی یا اصلی معنی کہلاتے ہیں۔ اور بعد میں کسی دوسرے معنی کے لئے بھی استعمال کیا گیا تو وہ دوسرے اس کے مجازی معنی ہیں۔ جیسے دیکھنا کے اصلی معنی آنکھوں کا فعل ہے۔ مگر مجازاً اس کے معنی توجہ کرنا